

2023'e DOĞRU
TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ
BULMA KONFERANSI VE ÇALIŞTAYI ÖNERİLER

ARAŞTIRMA DİZİSİ: 16 / EYLÜL 2018

2023'e DOĞRU

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ

BULMA KONFERANSI VE ÇALIŞTAYI ÖNERİLER

EBSAM STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

ARAŞTIRMA DİZİSİ: 16 / EYLÜL 2018

Sahibi	:	Eğitim-Bir-Sen Adına Ali YALÇIN Genel Başkan
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü	:	Şükrü KOLUKISA Genel Başkan Yardımcısı
Yayın Kurulu	:	Latif SELVİ Ramazan ÇAKIRCI Mithat SEVİN Şükrü KOLUKISA Hasan Yalçın YAYLA Atilla OLÇUM
Grafik Tasarım	:	Selim Aytekin
Baskı	:	Sistem Ofset
Baskı Tarihi	:	8 Eylül 2018 / 18 Mayıs 2021
Adeti	:	3.000 / 3.000
Adres	:	Zübeyde Hanım Mahallesi Sebze Bahçeleri Caddesi No: 86 Kat: 14-15-16 Altındağ-Ankara/TÜRKİYE
Tel	:	(0312) 231 23 06
Faks	:	(0312) 230 65 28
Web Sitesi	:	www.ebs.org.tr
E-posta	:	ebs@ebs.org.tr

Eğitim-Bir-Sen'in ücretsiz yayınıdır. Para ile satılmaz.

İÇİNDEKİLER

Nasıl Bir Müfredat İhtiyacımız Var? Bu Müfredatla Öğrencilere Hangi Beceriler Kazandırılmalıdır?	5
Nasıl Bir Öğretmen İstiyorsunuz?	11
Kaliteli Bir Eğitim İçin Nasıl Bir Okul Ortamı Oluşturmaliyiz?	17
Ülkemizde Bölgeler Arası Eğitim Farklarını Gidermek İçin Ne Tür Önlemler Alınmalıdır?	23
Öğrenci Seçme Ve Yerleştirme Sınavları Nasıl Olmalı?	29
Ortaöğretime Geçiş Sistemi Nasıl Olmalı	31
Mevcut Ortaöğretime Geçişteki Temel Sorunlar	31
Yükseköğretime Geçiş Sistemi Nasıl Olmalı	34
Eğitim Sisteminde İzleme, Değerlendirme, Ölçme, Denetim, Özdenetim Mekanizmaları Nasıl Olmalıdır?	37
Eğitimimizde Kültür, Sanat Ve Spor Etkinliklerine Nasıl Yer Vermeliyiz?	43

NASIL BİR MÜFREDATA İHTİYACIMIZ VAR? BU MÜFREDATLA ÖĞRENCİLERE HANGİ BECERİLER KAZANDIRILMALIDIR?

Eğitim programlarının temel felsefesi nasıl olmalıdır?

Ders kitapları ve diğer ders materyalleri nasıl hazırlanmalıdır,
hazırlanırken hangi hususlara dikkat etmek gerekir?

Öğrencilerin mutlu, ahlaklı ve beceri sahibi bireyler olarak
yetiştirilmesi için neler yapılmalıdır?

Nasıl bir ilk ve orta öğretim hayal ediyorsunuz?

Eğitime dair sorun ve çözümlerin, ideolojik tartışmaların ve güncel polemiklerin etkisinden uzak bir zeminde tartışılması gerekmektedir.

Eğitimin, yerel-ulusal, millî-evrensel, maddî-manevî, öznel-nesnel boyutlarının varlığı göz ardı edilmeden farklı bakış açılarıyla ortak bir noktada buluşmak, öncelikle kavramlar üzerinde uzlaşmakla mümkündür.

Bu bağlamda üzerinde uzlaşılması gereken kavramların başında, eğitim ve öğretim programları ile ilgili tartışmaların bir parçası olan “bilimsellik” kavramı gelmektedir.

Viyana çevresi bilim felsefesi anlayışı, özellikle eğitim felsefesi üzerindeki etkisiyle değer, ahlak, din ve etik kavramlarının pedagojik müfredatta yer almaması veya bunların bilimsel olmadığı yönündeki tezleri mutlak bilimsel gerçekler olarak sunulmuş, bu yaklaşım adeta eğitim bilimlerinin değişmez paradigmasına dönüştürülmüş ve eğitim bilimine yön vermiştir.

Bugün eğitim fakültelerinde birçok tartışmalı teori, mutlak doğru kabul edilerek öğretmen adaylarına aktarılmaktadır. Eğitimin felsefi temellerinden kaynaklanan problemler ve insanın yaratılış özellikleri dikkate alınmadan atılan adımlar nedeniyle, eğitimcilerin çabaları “soğuk demir dövme” eylemi olarak kalmaktadır.

Bu bağlamda, öncelikle eğitim sisteminin felsefi çerçevesine ilişkin dönüşüm ihtiyacının giderilmesine odaklanılmalıdır. Bu noktada, insanı merkeze alan düşünceleri ve Hareket Felsefesi merkezli yaklaşımlarıyla bilinen Nurettin Topçu ve arkadaşlarının çalışmaları, eğitim felsefemizin oluşturulmasında dikkate alınması gereken önemli çalışmalar olarak kabul edilebilir.

Günümüzde odaklanmamız gereken şey, sağlıklı bir zeminde tartışılması ve oluşturulması gereken bir eğitim felsefesi ve bu felsefeye ilişkin kapsamlı bir teorik arka plan, bir eğitim sistemi geliştirme stratejisi ve bu stratejiyi hayata geçirmemize imkân verecek yöntem ve teknikler konusunda ciddi ve kararlı bir yol haritası belirlemektir.

Yapılması ve başarılması gereken, “insan odaklı” bir felsefi paradigmayı referans olarak eğitim politikaları üretmek, öğretim programları oluşturmak, eğitim kurumları tasarlamak, eğitimci/eğitim lideri yetiştirmek ve nihayetinde bunların birbiriyle uyumlu işleyişini mümkün kılacak bir sistem inşa etmektir.

Eğitim sisteminin değişim ve dönüşümüne nereden başlamak gerekir? Yapısal değişikliklerden mi, müfredattan mı, mevzuattan mı, fiziki şartlardan mı, öğrenciden mi yoksa öğretmenden mi?

Felsefesi olmayan bir eğitim sisteminin veya müfredatın arzu edilen faydayı sağlamayacağı gerçeğinden hareketle, toplumumuzun dinamikleri üzerine bir felsefe inşa etmek zorunludur, kaçınılmazdır. Bugün eğitim konusundaki çalışmalar bütünsel bir felsefi temelden yoksun olduğu için, müfredat konusundaki öneriler ve eleştiriler de bazı tutarsızlıklar içermektedir.

Eğitim sisteminde köklü bir değişikliğin ve çağı kavrayan bir dönüşümün gerçekleşmesi; felsefesi sağlam temellere dayandırılan müfredatın, eğitim sisteminin diğer bileşenleriyle desteklenmesiyle mümkündür.

Çocuğun özelliklerine dayanan ve potansiyelini geliştirmeye odaklanan bir eğitim felsefesi referans alınarak oluşturulacak müfredat, kazandırılacak temel becerilerin belirlenmesini ve bu becerilerin sistem içindeki süreçler çerçevesinde çocuklar tarafından edinilmesini de kolaylaştırılacaktır.

Müfredat başta olmak üzere, öğretme süreçleri, ölçme ve değerlendirme yöntemleri ve öğrenme ortamlarına dair plan, karar, hedef ve tasavvurların; öğrencilerin “aynı” olmadıkları ve her bireyin “biricik” olduğu gerçeği kabul edilerek şekillendirilmesi gerekir.

Bu yaklaşım, her bir öğrencinin öznel bağlamda fark edilmesine, kendi kapasitesini bilmesine ve potansiyelini açığa çıkarmasına, sisteme giriş öncesi sahip olduğu yetenekleri geliştirmesine dair fırsatların artmasına da imkân sağlayacaktır.

Bu niteliklere dayalı birey-eğitim sistemi ilişkisi, mevcut durumda sadece özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler açısından mümkündür.

Bireysel özellikleri yok saymayan, hatta belirlenecek alan ve dönemlerde öne çıkmayı mümkün kılan öğretim programları ve eğitim ortamları; öğrencinin zaman ve mekân kullanımında özgür davranmasını, özgür düşünmesini ve farklı olmanın doğal olduğu anlayışının bir sistem değerine dönüşmesini de mümkün kılacaktır.

Müfredat, öğrencinin özelliklerini dikkate almanın yanında öğretmen özerkliğini de güçlendirerek, çevre şartlarını ve bireysel farklılıkları göz önünde bulundurarak eğitim-öğretim yapılmasına imkân veren bir yaklaşımla hazırlanmalıdır. Her bir düzey için bir ana yeterlilik çerçevesini ve kazanım hedeflerini belirlemekle yetinmelidir.

Eğitim sistemi, öğrencilerin kendilerini en iyi şekilde gerçekleştirebilmelerini, yeni gelişmelere açık olmalarını ve böylece dünyayla rahatlıkla rekabet edebilmelerini sağlama hedefini öncelermelidir.

Tarihiyle, kültürü ve coğrafyasıyla barışık eğitim programlarının hazırlanmasının yanında, eğitim sisteminin insan haklarına duyarlı ve muhtelif toplumsal kesimleri dışlamayan bir felsefeyle yeniden kurgulanması zaruridir.

Program geliştirme süreci; programın tasarlanması, geliştirilmesini, değerlendirilmesini ve düzeltilmesini kapsayacak şekilde, her bir aşaması eğitim bilimlerinin bir dalı olan program geliştirme ilkeleri esas alınarak yapılmalıdır.

Öğretim programları geliştirme süreci sürekli izlenmeli ve katılımcı bir şekilde geliştirilmelidir. Öğretim programının ana/üst çerçevesini oluşturacak hayat becerileri, değerler eğitimi ve duyuşsal eğitim girdileri katılımcı yöntemlerle belirlenmelidir.

Bu değerlendirmeler kapsamında müfredat;

- ✓ İnsanı merkeze almalı,
- ✓ İdeoloji aktarma ve yayma aracı vasfı taşınamalı,
- ✓ Bireyin istek ve yeteneklerine, toplumun hedef ve beklentilerine uygun hedefler içermeli,
- ✓ Zamanın ruhuna uygun ve hayatla bağlantısı güçlü olmalı,
- ✓ Ayrımcı ve dışlayıcı söylem ve hedefler barındırmamalı,
- ✓ Fikri gelişmeye davet etmeli,
- ✓ Yerel ve evrensel dinamikleri sentezlemeye imkân vermeli,
- ✓ Bilgi-Değer-Hikmet sürecine yön veren muhakeme ve tefekkür birikimi oluşturmalı,
- ✓ Soyut Değer-Somut Tutum ilişkisinde kararlılık ve tutarlılık oluşturmalı,
- ✓ Analitik düşünen, sorgulayıcı ve eleştirel bakabilen aydınlık insanlar yetiştirmeli.

NASIL BİR ÖĞRETMEN İSTİYORSUNUZ?

Geleneksel kodları ihmal etmeden çağdaş dünyada nasıl bir öğretmene ihtiyaç var?

Eğitim hayatımızda öğretmenlerimiz için ne tür mesleki gelişim programları ve insan kaynakları modeli geliştirebiliriz?

Hâlihazırda işbaşında olan öğretmenlerimiz için nasıl ve ne tür hizmet içi eğitim programları düzenlenmelidir?

Öğretmen, eğitimin en önemli unsurlarından biridir. Yapılan araştırmalar, öğretmenlerin, öğrenci başarısına etki eden en önemli okul içi faktör olduğunu teyit ediyor.

Öğretmenin saygınlığı, değişken değil, “sabit-zirve değer” olarak kabul edilmelidir. Bu doğrultuda, öğretmenlerin sayısal bir çoğunluk olarak değil, saygın bir topluluk olarak görülmesi ve evvela mesleğin statüsünün yükseltilmesi için çaba sarf edilmelidir. ILO/UNESCO tarafından 1966 yılında yayınlanan Öğretmenlerin Statüsü Tavsiyesi'nde belirtildiği üzere, eğitimin amaç ve hedeflerine ulaşmak için “öğretmenler hakça bir statüden yararlanmalı ve öğretmenlik mesleği, hak ettiği kamusal saygınlığı görmelidir”.

Öğretmen; karar alma süreçlerinde söz hakkı olan, kendisini değerli hisseden, eğitimin işleyişinin her aşamasında etkin role sahip aktör ve eğitim politikalarının üretilmesine katkı sağlayacak imkân ve fırsatlara sahip olmalıdır.

Öğretmen yetiştiren kurumlar ile istihdam eden kurumlar arasındaki koordinasyon eksikliği en önemli sorunlardan biridir. Eğitim fakültelerinin programları, Millî Eğitim Bakanlığı ve YÖK arasında koordinasyon sağlanarak oluşturulmalıdır.

Eğitim bilimleri ve öğretmen yetiştirme konusunda akademik yeterliliğe ve öğretmenlik deneyimine sahip olmayan ve buldukları fakültelerde kadro bulamayan öğretim elemanlarının eğitim fakültelerinde görevlendirilmesi uygulamasından vazgeçilmelidir.

Öğretmen, toplumsal olgulara duyarlılık, yaratıcılık, öğretimsel dönüşümü başlatabilme, küreselleşmeyle gelen değişmelerin farkında olma, güzel sanatlara ilgi gibi başat nitelikler taşımalıdır.

Öğretmenin, muhatap aldığı öğrenci kitesinin bağlı olduğu toplumu tanınması, her şeyden önce onlarla sağlıklı ve güçlü iletişim kurması noktasındaki engellerden kurtarılması gerekir. Öğrencileriyle çağın değerlerini ve beklentilerini paylaşma çaba ve çalışmalarını sağlayacak/kolaylaştıracak bilinçli, etkili, dengeli eğitim ve öğretim sürecini hem hizmet öncesinde hem de hizmet sırasında yaşaması sağlanmalıdır.

Öğretmenin sınıfta yaratıcı bir ortam oluşturması için özerkliği güçlendirilmeli; yöntem, teknik ve materyal geliştirme kapasitesi-potansiyeli öz güven düzleminde bir sistem değerine dönüştürülmelidir.

Öğretmen; sanatın evrensel dilini ders süresinde ve eğitim sürecinde kullanabilen, yaratıcılığı diğer alanlardan daha önce sağlayabilen, bu anlamda kendine özgü bakışı hem aktaran hem de etkileşimle değiştirebilen eğitici-öğretici-yönlendirici özne olarak tanınmalı ve tanımlanmalıdır.

Öğretmen, toplumsal süreçleri ve toplumun değerlerini doğru değerlendiren, sınıfta isabetli, paylaşılabılır, etkililiği gözlenebilir bir öğretim ortamı oluşturmayı benimseyen mesleki tercih ve yetkinlik ortaya koymalıdır.

Öğretmenler; girişimci, üretken, özerkliğe ve öz güvene sahip, sürekli öğrenme niyeti ve etkili öğretme hedefi olan, kendini geliştiren, birey ve toplumu değiştirme ve dönüştürme yetkinliğiyle öne çıkan ve tüm bu nitelikleriyle “örnek kişilik” ve “lider kimlik” olarak konumlanmalıdır.

Gelecek perspektifi ve mesleki yeterliliği kapsamında öğretmen;

- ✓ Liderlik özelliklerine ve çevresini etkileme yeteneğine sahip olmalı,
- ✓ Ahlaki değerlere önem vermeli,
- ✓ İnsanı merkeze alan eğitim anlayışının davranışlarına sahip olmalı ve bunu, sınıf yönetiminde öğrenciyi merkeze alma şeklinde ortaya çıkarmalı,
- ✓ Öğrenci başarısının tanınmasına ve ödüllendirilmesine önem vermeli,
- ✓ Öğrencilerin etkili düzeyde öğrenmesine yol açan yapıcı disipline yer vermeli,
- ✓ Kendisinden beklenenlerin farkında ve bilincinde olmalıdır.

Öğretmenler, “Öğretmenlerin Statüsü Tavsiyesi”nde işaret edildiği üzere, öğretim araçlarının ve ders kitaplarının seçiminde ve pedagojik yöntemlerin uygulanmasında asli özne olma hak ve imkânına sahip olmalıdır.

Öğretmenlerin özgürlüğünü, girişkenliğini ve sorumluluğunu sınırlayan teftiş ve rehberlik sistemi ile uygulamalardan kaçınılmalıdır.

Öğretmenlik mesleğinin statüsünün yükseltilmesi için, öğretmenliğe giriş şartlarının yeniden belirlenmesi, öğretmenlere kendilerini geliştirmeleri için fırsatların sağlan-

ması, maaşların artırılması, usta ve mentör öğretmen gibi rollerin tanımlandığı kariyer sistemi odaklı tartışmaların yapılması ve sonuca bağlanması gereklidir.

Eğitim sisteminin performansının artırılması için öğretmenin daha fazla yetkilendirilmesi, öğretmenlik mesleğinin tercih edilmesinin özendirilmesi, öğretmenlerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi, mali, sosyal ve özlük haklarının mesleğin saygınlığı noktasında tartışma zemini oluşturmayacak seviyeye yükseltilmesi öncelikli hedefler olmalıdır.

Öğretmenlerin görev yaptıkları okullarda ve eğitime ilişkin genel politikaların geliştirilmesinde karar alma süreçlerine aktif şekilde dâhil olabilmeleri ve böylece eğitim sisteminin önemli aktörü hâline gelebilmeleri için mevcut katılım mekanizmaları güçlendirilmelidir.

Öğretmenler, mesleğin giriş standartlarını belirleme, aday öğretmenlik sürecini ve kariyer gelişim basamaklarını tanımlama süreçlerinde söz hakkına sahip olmalıdır.

Öğretmen, emeklerinin değerli görülmesi noktasında kaygı taşımaktan kurtarılmalı, eğitim kalitesini belirlemedeki kilit rolün kendisinde olduğu gerçeği ve bilinciyle mesleğini icra etmelidir.

Öğretmenler, mesleki gelişimlerini destekleyecek kaynakların kendilerine tahsis edilmesi noktasında söz sahibi olabilmelidir.

Öğretmen, meslektaşlarıyla iş birliği yapmak ve birlikte etkin çalışmalar yürütmek bağlamında ekip çalışmasına, öncü ve/veya paydaş kimlik tasarımına dönük çabalarıyla mesleğin dinamik vasfını öne çıkarmalıdır.

Öğretmenler, mesleğe girişte sahip oldukları öğrenim düzeylerini artırmaya dönük imkânlarla sahip olmalıdır.

Öğretmenlik, mesleğin toplumsal algısını ve hukuki altyapısını güçlendirecek mesleki bir kanuna sahip olmalıdır.

Öğretmenlik, yapılan iş karşılığı hem adil hem de mesleki saygınlığı destekleyecek düzeyde, OECD ortalamasının üstünde ve ulusal bazda ise yüksek maaş alan meslekler arasında olmalıdır.

KALİTELİ BİR EĞİTİM İÇİN NASIL BİR OKUL ORTAMI OLUŞTURMALIYIZ?

Okul mimarisinden minimal ortamlara kadar okul tasarımlarında nelere dikkat edilmelidir?

Çocuklarımız nasıl bir okul ve sınıf ortamlarında eğitim görmelidir?

Sınıf ortamları oluşturulurken başarı, başarısızlık, ekonomik veya sosyal farklar nasıl arttırılabilir?

Okul sistemleri nasıl oluşturulmalıdır?

Eğitim yönetimi, okul yönetiminin yanında, eğitim sisteminin genel işleyişi, eğitim kurumlarının planlanmasını da kapsar. Eğitimin ortamının inşası, eğitim yönetiminin konuları arasındadır. Kaliteli eğitim ortamının tasarlanmasında başlıca amaçlar şunlar olmalıdır;

- ✓ Öğrenci merkezli okul ortamı tasarlanmalı; okul, öğrenciler için çekici hâle getirilmeli,
- ✓ Öğrenciler için güvenli, kapsayıcı ve olumlu ortamlar sağlanmalı,
- ✓ Fiziksel ve zihinsel engelli öğrencilerin katılımı dâhil olmak üzere, eğitim ortamları ergonomik olmalı ve işlevselliği sağlanmalı,
- ✓ Okul içinde topluluk duygusu oluşturulmalı,
- ✓ Ebeveynlerin ve toplumun diğer kesimlerinin katılımı sağlanmalı,
- ✓ Okul ve mahalle arasında uyum hedeflenmeli ve mahallenin sahiplenmesi temin edilmeli,
- ✓ Öğrencilerin etkileşime girdiği binalar, okul bahçeleri ve ortamlar uyumlu hâle getirilmeli,
- ✓ Doğal malzeme kullanımı ile çocukların doğal yaşamı keşfedeceği çevre dostu tasarım ve yeşil alan bolluğu temin edilmeli.

Okul, öğrencinin hayat boyu süren zihinsel ve psiko-sosyal gelişim yolculuğunda önemli bir dönüm noktasıdır. Bu nedenle öğrencinin kendi kültürü ve ortamının anlaşılması, okul tasarımında öncelik taşınmalıdır.

Okul, merkezine öğrenci konularak tasarlandığında ve inşa edildiğinde, aile ve mahalle tarafından desteklendiğinde fiziksel yapılar, öğrenim ve öğretme için etkileşimli yerler hâline gelir. Bu yerlerde öğretmenler, öğrenme sürecini kolaylaştırıp yönetirken, öğrenciler de kendi kabiliyetleri ve potansiyellerine uygun yeni fırsatları araştırır ve öğrenirler.

Eğitim kurumlarının erişim ve ulaşım kolaylığı olan alanlarda olması, toplumla etkileşim hâlinde bulunmayı ve bunun sonucunda okullardaki eğitim kalitesini olumlu yönde etkileyecek ve toplumsal gelişim ve değişimi de destekleyecektir.

Okul, kendisine kimlik veren çevre unsurlardan beslenen bütünleştirilmiş sistem hâline geldiğinde; okulların buldukları mahalle ve topluluk tarafından sahiplenilmesi teşvik edilmiş ve hizmet verdikleri mahallelere aidiyet duygusu oluşturmuş olacaktır.

Eğitimin merkezinde öğrenmenin yer alması, öğrenmeyi kolaylaştıran her şeyin okul tasarımının özünü oluşturmasını esas ilke haline getirmektedir. Bilindiği üzere çocuklar gelişimlerinin farklı aşamalarında farklı şekilde öğrenirler. Gelişimsel farklılıklar sadece okulların tasarımı açısından değil, aynı zamanda öğretme/ öğrenme materyallerinin seçimi, öğretme/öğrenme alanlarının oluşturulması ve okul demirbaşlarının seçilmesi açısından da önemlidir. Bu itibarla okul tasarımı, öğrencinin normal gelişim aşamalarına uygun olmalıdır.

İnsanlar, kültürleri içinde var olan yaşayış biçimlerinden ve geleneklerinden etkilenirler ve bu binalara da yansır. Okul binalarının mimari ve estetik açıdan müze kültürüne uygun kurum kültürü oluşturması ilgili eğitim kurumlarına avantaj sağlayacaktır. Kültürel birikimimizle modern binalar inşa etmek ve bunları teknolojinin gerekleriyle bezerken estetik kaygıları da göz önünde tutmak, öğrenci dostu okullar inşa etmek, kaliteli eğitim için gerekli okul tasarımlarının temelinde yer almalıdır.

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte donanım ve materyallerin kullanımının öğrenmeyi güçlendirdiği, öğrencilerin ve öğretmenlerin içinde buldukları çalışma ortamı nedeniyle moral ve motivasyonunu yükselttiği, eğitim yöntemlerini modernize ettiği ve öğretmenlerin öğrenmenin kolaylaştırılmasına önem vermelerini sağladığı ağırlıkla kabul edilir. Ancak bu donanımlı okullar, aynı zamanda kaliteli öğretme, etkin yönetim ve öğrencilerin her türlü teknolojiyi kişisel gelişimlerine destek olacak şekilde kullanabilecekleri teşvik edici bir ortamın bulunması durumunda gelişme sağlayabilir. Bu konudaki deneyimler, esnek ve katılımcı yaklaşımları teşvik eden, kapalı ve açık mekânlarda çeşitli öğrenme fırsatları sayesinde yenilikçi öğrenme ve öğretme yöntemlerini mümkün kılan binaların önemini ortaya koymaktadır.

Bu esaslar çerçevesinde nitelikli eğitim sistemi inşasını destekleyecek ve sürdürülebilir kılacak okul sistemleri şu unsurlar dâhilinde tasarlanmalıdır;

- ✓ Okul binaları, yapısal olarak istikrarlı, yerel çevresel şartlara uygun, iklimsel olarak rahat, acil durumlara karşı kolay tahliye edilebilir, çevresel ve kültürel ortamla iyi biçimde bütünleşmiş olmalıdır.

- ✓ Okullar ve öğrenme mekânları, öğrencilerin derse katılımlarını artıracak, öğretmenlerin öğrenme ve öğretme için daha uygun bir mekân oluşturmasını sağlayacak ölçüde esnek olmalıdır. Esnek öğrenme mekânlarına ilave olarak küçük veya büyük öğrenme gruplarına yönelik çocukların kendi öğrenme tarzlarına sahip olmaları ve çalışırken kendi başlarına olmaları için ayrı öğrenme mekânları da sağlanmalıdır.
- ✓ Açık alanlara erişimin kolay olması, çevre ile yakın temas ve fiziksel faaliyetlere katılımın kolaylaştırılması gerekmektedir. Açık alanlar; spor için oyun alanları, okul bahçeleri ve küçük tarım alanları, açık havadaki öğrenme faaliyetleri için balkon veya teraslar, açık gösteri alanları, geniş koridorlar ve avlular, çardaklar, gölgeli tenteler, oyun galerileri veya kapalı avlular şeklinde tasarlanmalıdır. Mekân ihtiyacı belirlenerek okul büyüklüğü tasarımı buna göre yapılmalıdır.
- ✓ Bir okulun, sağlık hizmetlerinin verildiği bir yerin yakınında olması, öğrencilerin sağlık hizmetlerine erişimini kolaylaştırırken, sağlık durumlarının da sürekli olarak izlenmesine imkân sağlar. Sağlık merkezleri okulların kuruluş aşamasında tasarladığında gerek nesillerin sağlıklı gelişimi gerekse halk sağlığı hizmetlerinin yürütülmesine katkı sağlayacaktır.
- ✓ Fiziksel şiddet ve istismarın önlenmesi için öğrenme mekânlarının faaliyetlerin dışarıdan kolaylıkla görülebileceği şekilde tasarlanması, caydırıcılık sağlayacaktır. Okul güvenliğini sağlamak için okul çevresindeki duvar ve sınırlar, öğrencilerin harici unsurlara (trafik gibi) karşı korunması, okul içi sınırların belirlenmesi gibi konularda tedbirler alınmalıdır.

**ÜLKEMİZDE BÖLGELER ARASI
EĞİTİM FARKLARINI GİDERMEK İÇİN
NE TÜR ÖNLEMLER ALINMALIDIR?**

Eğitim sistemimiz, ülkenin coğrafi ve sosyolojik yapısı, kademeler arası geçişte uygulanan seçme ve sıralama sınavları, öğrenci ailelerinin sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel yapısı, kaynakların verimli kullanılmaması gibi faktörlerden dolayı olarak etkilenmekte ve eğitimde fırsat eşitsizliği gibi yapısal sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu yapısal sorunlar ise eğitim sistemimizde hem nicel hem de nitel göstergeler açısından bölgeler arasında ciddi farklılıklar meydana getirmektedir.

Bölgelerarası eğitim farklılıklarının başında okullaşma oranları ve cinsiyet dengesi, ikili eğitim, özel eğitim, şube ve öğretmen başına düşen öğrenci sayıları, öğretmenlerin mesleki kıdeme ve cinsiyete göre dağılımı, öğrencilerin ulusal ve uluslararası sınavlardaki akademik başarıları gibi temel göstergeler gelmektedir.¹

Bilindiği üzere öğrencilerin ulusal veya uluslararası (PISA ve TIMSS) sınavlardan aldığı puanlar bölgelere, cinsiyete, normal ve ikili öğretim durumuna, ailelerinin gelir durumuna, anne ve babanın hem öğrenim düzeyine hem de mesleğine göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Bu farklılaşmanın temel nedenleri arasında sosyal, kültürel ve ekonomik nedenler yer almaktadır. Dahası PISA 2012 verileri üzerinden yapılan bir analiz, Ortadoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki başarısızlığın nedeninin sadece sosyo-ekonomik olarak dezavantajlı olmaktan kaynaklanmadığını, bu bölgelerde eğitimin kalitesinde de bir sorun olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca altyapı eksikliklerine ilaveten özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde çalışan öğretmenlerin hızlı sirkülasyonu, öğretmen eksikliği, tecrübe eksikliği moral ve motivasyon eksikliği gibi faktörlerin de bu bölgelerdeki öğrencilerin akademik başarısını olumsuz etkileyen unsurlar olduğu varsayılmaktadır. Bu bağlamda, bu bölgelerdeki öğrencilerin dezavantajlı konumda oldukları söylenebilir.

Eğitimde başarıyı artırmak ve özellikle dezavantajlı bölgelerdeki çocukların dezavantajını ortadan kaldırmak için tecrübeli öğretmen önemli bir unsurdur. Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde öğretmen sirkülasyonunun fazla olmasından gerekçe gösterilerek sözleşmeli öğretmenlik uygulaması başlatılmış ve bu uygulama kapsamında 2016-2018 yılları arasında toplam da 60 bin civarında atanan öğretmenin %90'ından fazlası bu bölgelerde göreve başlatılmıştır. Öğretmen kalitesini belirleyen en önemli unsurlardan birisinin tecrübe olduğu genel kabul görmekle birlikte, mesleğin ilk yıllarında bulunan öğretmenlerin daha az etkili oldukları bilinmektedir. Buna ilaveten bu sözleşmeli öğretmenlerin 6 yıl boyunca tayin haklarının olmaması da, moral ve motivasyonu olumsuz etkileyen bir unsurdur. Bunun da eğitimin niteliğine dolaylı olarak yansımaları söz konusu olabilmektedir.

¹ Bölgelerarası eğitim farklılıklarına ilişkin tüm veriler ve analizler Eğitime Bakış 2017 İzleme ve Değerlendirme raporunda yer almakta olup burada veriler tekrar verilmemiştir.

Öneriler

- ✓ Okul öncesi eğitimde ailelerden ücret alınmamalıdır.
- ✓ Ortaöğretim düzeyinde okullaşma oranları bakımından cinsiyet ve bölgeler açısından önemli farklar bulunmaktadır. Bu nedenle, ortaöğretim kademesinde okullaşma oranını yükseltmek amacıyla özellikle okullaşma oranının düşük olduğu Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde kız çocuklarının eğitime katılımlarını sağlayacak projeler uygulanmalıdır.
- ✓ TIMSS ve PISA verileri Türkiye'de bölgeler arasındaki eğitim başarısı konusunda ciddi bir eşitsizliğin olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Bölgeler arasındaki eğitimsel eşitsizliği azaltmak için beşeri ve fiziki kaynakların dağılımında dezavantajlı bölgelere öncelik verilmelidir.
- ✓ Özel eğitim gerektiren ortaöğretim çağındaki öğrencilerin özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri başta olmak üzere, ortaöğretime katılımlarını sağlayacak önlemler alınmalıdır. Bu kapsamda söz konusu öğrencilere yönelik mesleki ortaöğretim programlarının geliştirilmesi sorunun çözümüne katkı sunabilir.
- ✓ Öğretmenlerin hem cinsiyet hem de mesleki tecrübe bakımından bölgesel dağılımları da başka bir sorun alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmen ihtiyacı belli bölgelerde yoğunlaşmaktadır. Sözleşmeli öğretmenlik uygulaması, bu soruna çözüm üretmek amacı ile uygulamaya konulmuştur. Ancak, sözleşmeli öğretmenlikteki sorunlar dikkate alındığında, bu uygulamanın sonlandırılması ve sözleşmeli öğretmenlik yerine tecrübeli öğretmenlerin dezavantajlı bölgelerde çalışmasını teşvik edici uygulamalar geliştirilmesi gerekmektedir.
- ✓ Genel olarak eğitim sistemindeki eğitim-öğretim ortamlarının kapasitesini, fiziki ve beşerî imkânlarını zenginleştirme konusunda son yıllarda önemli bir ilerleme kaydedilmiştir. Bu gelişmeler kaliteli eğitim için gerekli altyapının oluşması açısından önem arz etmektedir. Bununla birlikte eğitimin niteliğini artıracak uygulamaların niceliksel gelişmelere uyum sağlamaması önemli bir problem oluşturmaktadır. Türkiye'nin bu noktada asıl ihtiyaç duyduğu, okul ve derslik sayılarını artırmanın yanında okullarda verilen eğitimin daha nitelikli hâle getirilmesine yönelik politikaların geliştirilmesi ve uygulanmasıdır.

- ✓ Son yıllarda Őube baŐına dűŐen öğrenci sayıları oldukça azalmıŐ ve tüm kademelerde her ne kadar OECD ortalamasının üzerinde olsa da bu ortalamalara hayli yaklaŐılmıŐtır. Ancak, bölgelere ve illere göre sınıf mevcutları aŐırı derecede farklılaŐmaktadır. Bu ise Türkiye eğitim sisteminde kaynakların dağılımı aŐısından önemli bir eŐsitsizliĐin olduğunu ortaya koymaktadır. Bundan dolayı, yeni okul ve derslik yapımında dezavantajlı bölge ve illere öncelik verilmeli, bölgeler ve iller arası eŐsitsizliĐin giderilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.
- ✓ ÖĐretmen baŐına dűŐen öğrenci sayısında da yıllar içinde tüm kademelerde önemli oranda azalma olmuŐ ve OECD ortalamalarına yaklaŐılmıŐtır. Ancak buradaki temel sorun, öğretmen baŐına dűŐen öğrenci sayısının bölgeler ve illere göre aŐırı farklılaŐmasıdır. Bundan dolayı bölgeler ve iller arası eŐitliĐi sağlamak için öğretmen atamalarında dezavantajlı bölgelere öncelik verilmelidir. Bunun yanı sıra dezavantajlı bölgelere atanan öğretmenlerin bu bölgelerde daha uzun çalıŐmalarını sağlamak amacıyla zorunlu olarak orada tutmak yerine, ek ödeme gibi pozitif ayrımcılık olabilecek bir politika uygulanmalıdır.

ÖĞRENCİ SEÇME VE YERLEŞTİRME SINAVLARI NASIL OLMALI?

Hem lise hem de üniversiteye öğrenci yerleştirme
usul ve yöntemleri konusunda önerileriniz nelerdir?

Sınavların eğitim hayatımızdaki rolü ve ağırlığı
nasıl düzenlenmelidir?

Ortaöğretime Geçiş Sistemi Nasıl Olmalı

Dünya örnekleri incelendiğinde, birçok ülkenin ortaöğretim düzeyinde en başarılı öğrencilerine yönelik farklılaştırılmış bir eğitim sunduğu görülmektedir. En başarılı öğrenciler haricindeki diğer öğrenciler ise birlikte öğrenim görmektedir. Öğrenci başarısının heterojen bir şekilde olduğu okullarda akran öğrenmesi gerçekleşmekte ve bir bütün olarak sistemdeki öğrencilerin başarısı artmaktadır. Dahası, bu vesile ile daha eşitlikçi bir eğitim sistemi kurulmaktadır.

Mevcut ortaöğretim yerleştirme sistemine yönelik sorunlar ve önerilerimiz şu şekildedir:

Mevcut Ortaöğretime Geçişteki Temel Sorunlar

Ortaöğretime geçiş sisteminde LGS, OKS, üç aşamalı SBS, tekli SBS, TEOG ve yeni ortaöğretime geçiş sistemi gibi farklı geçiş sistemleri uygulanmıştır. Bu geçiş sistemleri merkezi sınavların eğitim sistemi ve öğrencilerini olumsuz etkilediği; öğrencilerde aşırı stres ve kaygıya neden olduğu, öğrencileri okul dışı kaynaklara (dershanelere/özel öğretim kurslarına ve özel derslere) yönlendirdiği, aile bütçesine ek yük bindirdiği ve okulların önemini azalttığı gibi gerekçelerle değiştirilmiştir. Buradaki kritik husus, yeni getirilen her sistem bahsedilen sorunları ortadan kaldırma iddiasıyla uygulanmaya konmuş ve birkaç yıl içinde aynı gerekçelerle uygulamadan kaldırılmıştır.

Ortaöğretime geçiş sisteminin ciddi bir kriz hâline gelmesi ve sık sık değişikliklerin yaşanmasının temel nedeni, sınavla öğrenci alan okul ve öğrenci sayısındaki hızlı artış ile sınavsız öğrenci alan liselerin sayısının azalması olduğu kadar sistem tasarımında katılımcı, demokratik ve ortak akli önemseyen yaklaşımların sergilenmemesidir. 1990'lı yıllarda sınavla öğrenci alan okul sayısı %3-5 civarında iken, 2000'li yıllarda bu oran sürekli artmış ve genel liselerin dönüşümü ve TEOG ile birlikte tüm okullar sınav ile öğrenci almaya başlamıştır. Tüm okulların sınavla öğrenci aldığı ortamda, sınavların ve iyi bir liseye yerleşme kaygısının; eğitim sistemi, aile ve çocuklar üzerindeki baskısı gittikçe artmıştır. TEOG'un kaldırılması ile yeni ortaöğretime geçiş sisteminde sınavla öğrenci alan okul sayısı ve öğrenci oranı azaltılmıştır. Ancak, Bakanlığın yerel yerleştirme işlemini merkezi olarak gerçekleştirmesi, ilk kılavuzdaki gizli bir endeksin/puanların oluşturulması nedeniyle ciddi sayıda öğrenci ilk yerleştirme sürecinde herhangi bir okula yerleşememiştir. Devam eden yerleştirmelerle birlikte alınan önlemler neticesinde yerleşemeyen öğrenci sayısı da azalmıştır.

Geçmişte az sayıda öğrenci sınava girmekte ve merkezi olarak yerleştirilmekte, geri kalan öğrenciler ise gitmek istedikleri okula doğrudan kayıt olmaktadır. Okullar başarı düzeyine göre heterojen bir şekilde dağılım göstermekte ve Türkiye'nin herhangi bir yerindeki sıradan bir lisede okuyan öğrenci iyi bir üniversite kazanabilmekteydi. Yeni sistemde az sayıda öğrenci merkezi olarak yapılan sınav puanına göre yerleştirilmiştir. Ancak diğer öğrenciler ise istedikleri okula doğrudan giderek kayıt olamamıştır. Adı yerel yerleştirme olmasına rağmen, bir liseye yerleştirme işlemi Bakanlıkça merkezi olarak gerçekleştirilmektedir.

Öneriler

Ortaöğretim sistemine yerleştirmede yaşanan büyük sorun, merkezi sınavın var olmasından ziyade, merkezi sınavın TEOG ile birlikte zorunlu olarak bütün öğrencilere uygulanması ve tüm öğrencilerin bu sınav sonuçlarına göre merkezi olarak yerleştirilmesinden kaynaklanmaktadır. Yeni sistemde öğrencilerin zorunlu olarak sınava girmemesi olumlu bir adımdır. Ancak ortaokul son sınıftaki öğrencilerin %90'ından fazlası sınava başvurmuştur.

- ✓ Sınavın öğrenciler ve sistem üzerindeki baskısının azaltılması için başvuran öğrenci sayısında düşüşe gidilmesi önemli olacaktır.
- ✓ Bunun için seçici liselere öğrenci alımında öğrencilerin ortaokul notları dikkate alınabilir.
- ✓ Geçmişte olduğu gibi, matematik, fen bilgisi, Türkçe ve sosyal bilgiler derslerinden belirli bir baraj notuna sahip olanların sınava girmesi sağlanabilir.
- ✓ Seçici liseler için sınava girecek öğrencilerden bu üç dersin her birinden not ortalamasının 5 üzerinden en az 4 olması gibi bir şart getirilebilir.
- ✓ Yeni sınav ve yerleştirme sistemi tasarlanırken, tıpkı 1990'lı yıllarda olduğu gibi öğrenci başarısının okullarda heterojen olarak dağıldığı, yani hem düz liselerin hem de İmam Hatip ve meslek liselerinin de başarılı öğrencilere sahip olduğu bir sistem amaçlanmalıdır.
- ✓ Bu çerçevede, az sayıda öğrencinin (örneğin %5-10) az sayıdaki seçici liselere merkezi sınav ile yerleştirildiği, diğer öğrencilerin (%90-95) ise kendilerine en yakın tercih ettikleri okul türüne göre bir liseye yerleştirildiği bir sistem benimsenmelidir. Böylece, az sayıdaki lise haricindeki bütün liseler heterojen bir öğrenci kitlesine kavuşacak, liseler arasındaki başarı uçurumu kapanacak ve her liseden başarılı öğrencilerin çıkması mümkün

olacaktır. Bu şekilde, değişik meslek liseleri, İmam Hatip liseleri ve muhtelif mahalle liselerinden başarılı gençlerin seçkin üniversiteleri kazanmaları mümkün olacaktır. Ayrıca, bu uygulama ile öğrencilerin ve velilerin büyük bir bölümü merkezi yerleştirme kaygısından uzaklaştırılarak, sadece belli sayıdaki öğrencinin seçilmiş liseler için yarışması sağlanacaktır.

Az sayıda öğrencinin merkezi bir sınavla seçilecek olması, TEOG ya da benzeri bir sınav sisteminin neden olduğu birçok sorunun azalmasını sağlayacaktır. Böyle bir uygulama ile bir yandan sınav baskısı azalırken, diğer taraftan sınavla öğrenci alan liselere erişme konusunda toplumdaki adalet ve eşitlik kaygısı giderilmiş olacaktır.

Dahası merkezi sınavlar ile Ankara Fen, Galatasaray, İstanbul Fen, İzmir Fen gibi en başarılı liselere Türkiye'nin her tarafından öğrencilerin gelme imkânı olacaktır.

- ✓ Bununla ilişkili olarak, bazı liselerin kendi sınavlarını yapmayı öngören bir sistem benimsenmemelidir. Böyle bir durumda özellikle dezavantajlı aile çocukları sınav, yol vb. masraflarının artması nedeniyle olumsuz etkilenebilir.
- ✓ Az sayıda lise sınavla öğrenci almalıdır. Mevcut uygulamadaki her fen lisesi ya da sosyal bilimler lisesinin değil, bazı seçilmiş fen ve sosyal bilimler liselerinin sınavla öğrenci alan lise olarak belirlenmesi daha uygun olacaktır. Çünkü birçok fen ve sosyal bilimler lisesi 2014 yılında fen veya sosyal bilimler lisesine dönüşmüştür. Bu liselerin eski fen ve sosyal bilimler liseleri kadar saygınlığı olmadığı oldukça düşük taban puanlarına sahip olmasından rahatlıkla görülebilmektedir.
- ✓ Her ilde en az 1 Anadolu lisesi seçici okul olarak belirlenmelidir.

Seçici liselere gidemeyen öğrencilerin evlerine en yakın tercih ettikleri lise türüne ait bir liseye gitmesi esas olmalıdır. Bu öğrencilerin bir liseye yerleşme işlemi Bakanlık merkezce değil yerelden gerçekleştirilmelidir. Hem başarılı, hem daha az başarılı veya nispeten başarısız öğrencilerin hepsinin bir arada mahalle liselerine devam etmesinin önemli pedagojik faydaları bulunmaktadır. Toplumsal olarak bakıldığında, herhangi sıradan bir lise mezunlarının hâkim, doktor, öğretmen, ilahiyatçı ve mühendis olabilmesi, sıradan liseye devam eden genel halk çocuklarının toplumla daha fazla bütünleşmelerine ve Türkiye Cumhuriyetinin sunduğu eğitim sistemine daha fazla bağlanmalarını sağlayacaktır. Böylece, Anadolu'nun herhangi bir okulundaki herhangi bir öğrenci, gelecek umudunu, paralel eğitim kanallarından değil, meşru otoritelerin yönettiği eğitim sisteminden alacaktır. Özetle, %3-5 öğrencinin merkezi sınavla seçilmesi demek, geriye kalan öğrencilerin başarısızlığa mahkûm edilmesi

demek değildir. Aksine, geriye kalan öğrencilerin içerisinde de başarılı öğrenciler olduğu için, akran öğrenmesi bütün öğrencilerin başarı düzeyini olumlu yönde etkileyecektir.

Yükseköğretime Geçiş Sistemi Nasıl Olmalı

Dünyada yükseköğretime geçiş için farklı sistemler uygulanmaktadır. Özellikle Kıta Avrupası başta olmak üzere, yaygın bir şekilde lise bitirme sınavları ya da olgunluk sınavı olarak bilinen sınavlar (örneğin: İngiltere: A-levels, Avusturya: matura, Fransa: baccalaurat, Almanya: Abitur) uygulanmaktadır.

Birçok ülkede yükseköğretime yerleşmek için bitirme sınavı yeterli tek kriterdir. ABD ve İsveç gibi ülkelerde ise yetenek sınavları yapılmaktadır. Bu sınavlara ilaveten ek şartlar (lise notları, öğretmenlerden alınan referans mektubu gibi) üniversiteler tarafından istenebilmektedir. Bu iki sistemde de lise eğitimi ve lise eğitiminde alınan notlar yükseköğretime geçişte oldukça önemlidir.

Türkiye gibi Kore, Japonya, Çin ve Rusya'da ise oldukça rekabetçi bir yükseköğretime geçiş sınavı yapılmaktadır. Rekabetçi sınavı ortaya çıkaran ilk faktörlerden birisi, yükseköğretime ayrılan kontenjan ile başvuran kişi sayısındaki önemli farktır. Diğer bir husus ise merkezi sınavların öznel değerlendirmeleri ve kayırmacılığı ortadan kaldıracığı düşünülmektedir. Bu sistemlerde lise eğitiminin yükseköğretime geçiş sürecindeki etkisinin düşük olduğu görülmektedir. Açıkçası yükseköğretime geçişte tek bir doğru sistemden bahsedilemez. Ülkelerin yönetim biçimi, yükseköğretim kurum sayısı ve adaylara ayrılan kontenjan, üniversitelerin özerklik durumu gibi birçok faktör üniversite giriş sistemini etkilemektedir. Burada en önemli husus, ABD gibi ülkelerde lise notlarının diğer faktörlerden (ACT ya da SAT puanı, referans mektubu vb. sosyal aktivite) daha anlamlı olarak görülmesidir. Çünkü sınav notları belirli bir andaki performansı ölçerken, lise notları ise 4 yıllık eğitim sürecindeki performansı göstermektedir. Bundan dolayı lise notları çok daha anlamlı olarak ele alınmaktadır.

Türkiye'de oldukça rekabetçi bir yükseköğretime geçiş sınav sistemi vardır. Sınav sisteminin öğrencilerde ciddi stres ve kaygıya neden olduğu, aileler üzerinde ciddi maddi külfetler oluşturduğu, öğrencilerin tüm zamanlarını test çözmeye ayırdığı, sosyal ve kültürel aktivitelere zaman ayırmadığı, test çözmeye odaklandığından analitik ve eleştirel düşünme vb. gibi beceriler elde edemediği, okulların öneminin azaldığı hatta 12. sınıfta öğrencilerin nerdeyse okula hiç gitmediği gibi şikâyetler söz konusudur.

Bu son derece haklı eleştirileri ortadan kaldırmak için lise eğitiminin güçlendirilmesi ve öğrencilerin 4 yıllık performanslarının yükseköğretime geçişte çok daha anlamlı hâle getirilmesi gerekmektedir. Öğretmen notlarına güvensizlik nedeniyle, lise notlarının üniversite girişteki etkisinin azaltılması istenmektedir. Ancak güçlü bir lise eğitimi ve öğretmene güven ile yükseköğretime geçiş sınavlarındaki sorunların önemli bir kısmı çözülecektir.

- ✓ Öğretmen notuna güveni artırmak için zaman zaman yapılacak ortak sınavlarda bir öğrencinin kâğıdını iki öğretmenin okuması gibi uygulamalar benimsenebilir.

Yükseköğretime geçiş sisteminin neden olduğu sorunların diğer temel nedenleri ise yükseköğretim kontenjanlarındaki ve istihdam alanlarındaki yetersizliktir. Türkiye yükseköğretim sistemi, nüfusa oranla bakıldığında gelişmiş ülkelerin yükseköğretim sistemlerine göre daha küçük olduğu görülmektedir. Yükseköğretim sisteminin daha da büyümesi ve yükseköğretime ayrılan kontenjanların artırılması gerekmektedir.

Bir diğer kritik husus ise yükseköğretime geçiş sınavına başvuran adayların yaklaşık dörtte biri ya daha önce bir yükseköğretim programına yerleşmiş ya da mezun olmuş kişilerdir. Bu ise adayların öğrenim gördükleri ya da mezun oldukları programlarda yeterli istihdam imkânları olmadığı ile ilişkilidir. İstihdam imkânlarının artırılması, yükseköğretime ayrılan kontenjanların daha etkin kullanılmasını ve yükseköğretime geçiş sınavlarının neden olduğu sorunların azalmasını sağlayacaktır.

Son 15 yılda yükseköğretime geçiş sistemi üç kez değişim yaşamıştır. Ancak ortaöğretime geçiş sisteminden farklı olarak yükseköğretime geçiş sistemindeki değişimler geçiş sisteminin temel mantığı ile ilgili değildir. Yükseköğretime geçiş sisteminde öğrenciler, bir sıralama sınavına girmekte, puan üstünlüğü ve tercihlerine göre bir programa yerleşmektedir. Zaman içinde değişimler, sınavların içeriği, hangi konuların yer alıp almayacağı, kaç puan türü olacağı, sınavın kaç aşama olacağı gibi hususlar üzerinde gerçekleşmiştir.

Son olarak, yükseköğretime geçiş sisteminin neden olduğu sorunları azaltmak için Milli Eğitim Bakanlığının üzerine düşen temel görev lise notlarının etkisini artırmak ve daha güçlü bir lise eğitimi tesis etmektir. Öğrencilerin performansının temel belirleyicisinin bir hafta sonundaki performansından ziyade 4 yıllık performansı olmalıdır. Birçok ülkede lise notları ya da lise bitirme sınavları yükseköğretime geçişte temel belirleyicidir. Dahası, üniversiteler, öğrencilerin temel bilgileri edinmiş bir şekilde gelmesini istemektedir. Bunu sağlamak için de lise eğitimi güçlendirilmelidir. Ayrıca, sınavların birden fazla yapılması da muhtemel sınav baskısını azaltacak bir unsurdur.

EĞİTİM SİSTEMİNDE İZLEME DEĞERLENDİRME, ÖLÇME, DENETİM ÖZDENETİM MEKANİZMALARI NASIL OLMALIDIR?

Eğitim hayatımızda hangi izleme, ölçme ve değerlendirme sistemleri kullanılmalıdır?

Eğitim sistemimiz nasıl denetlenmeli, özdenetim mekanizmaları nasıl kurgulanmalıdır?

Bilimsel ve teknolojik alandaki ilerleme ve gelişmelerin hızlanarak arttığı günümüzde toplumsal, sosyal, kültürel ve ekonomik kurumların yapısı ve fonksiyonları da bu değişme ayak uydurmak zorunluluğu altında kalmaktadır. Bu değişim ve değişime ayak uydurma zorunluluğu en çok eğitim kurumları üzerinde dönüşüm ve yeniden yapılanma baskısı kurmaktadır. Bu baskı ve dönüşüm ihtiyacı, gerek değişim ve dönüşümü yürütebilmek gerekse uyum sağlayabilmek açısından denetim ve rehberlik hizmetlerinin önemini daha da artmaktadır.

Değişen eğitim anlayışına kılavuzluk edebilecek türden bir izleme, ölçme, değerlendirme ve denetleme sistemi, yapılan hizmetlerin yasaya ve belirlenmiş kurallara ne derece uyduğu ya da uymadığı ile iş görenlerin, bu yöndeki disiplin durumlarını değerlendiren bakış ve anlayıştan ziyade, yönetim ve eğitim alanında görev yapan yönetici ve öğretmenleri değişimlerden haberdar etmek ve çağdaş rehberlik fonksiyonunu yerine getirmek beklentilerini karşılamalıdır. Kamu kaynaklarının verimli, etkin ve etkili kullanma prensibi ile eğitimin çağın getirdiği dönüşümlere uyum sağlamak amacıyla niteliğinin artırılması yönündeki beklentiler, eğitimin nitelik ve etkinliğinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Ancak eğitim sistemimizin mevcut yapısı, eğitimdeki ölçme ve değerlendirme faaliyetlerini, bir sınıflandırma ve eleme aracına indirgemiş durumdadır. Oysa izleme, ölçme ve değerlendirme, eğitimin bütün aktörlerini içine alacak şekilde bütüncül bir gelişme aracı olarak ele alınmalıdır.

Merkezi sınavlar ve sonuçları üzerinden yürütülen tartışma ve kademelerarası geçişe odaklanan eğitim sistemi anlayışı, ölçme değerlendirme uygulamalarının gerçekte neye hizmet etmesi gerektiği arayışını gölgelemektedir.

Mevcut ölçme ve değerlendirme anlayışı ve uygulaması, sıralama, sınıflandırma ve eleme amacına yönelik olup tartışmalar da ne yazık ki bu eksende yürümektedir. Sınavların şekli, içeriği, süresi, kapsamı üzerinde yapılan değişiklikler, ölçme ve değerlendirme anlayışının özünü ve amacını iskaladığı gibi bu alandaki sorunlara getirilen çözümler yüzeysel kalmaktadır.

Eğitime yapılan beşeri ve fiziki yatırımlara rağmen, eğitim süreçlerinin ve eğitimin sonuçlarının ölçülmesi, eğitimde niteliğin artırılmasının yanında eşitlik ve adaletin sağlanması açısından da vazgeçilmez bir göstergedir. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları sayesinde adil, eşitlikçi ve hesaplanabilir bir anlayışla belirlenmiş standartlar üzerinden amaçlara özgülenmiş hedeflerin ne ölçüde gerçekleştirildiği izlenerek gelişmeye ihtiyaç duyulan alanlar ve bu doğrultuda eğitim politikaları ortaya konulabilir.

Öğrenci, öğretmen, okul ve eğitim yönetimi gibi, eğitimdeki ana aktörlere yönelik asgari standartların belirlenmesi ve izlenmesi ile bunların yapısal değişimlere göre güncellenmesi etkin bir izleme, ölçme ve değerlendirme sisteminin temelini oluşturmaktadır.

Etkili ölçme değerlendirme sürecinin işletilmesi, öncelikle ölçme ve değerlendirmenin odaklandığı hedefe yönelik doğru veriler toplanmasına bağlıdır. Ancak sağlıklı bir ölçme süreci yürütüldükten sonra doğru değerlendirmeler yapılabilmektedir. Bu süreçler eşit, adil, doğru, denetlenebilir ve hesap verilebilir bir düzlemde tasarlandığı zaman izleme, ölçme ve değerlendirmede etkinlik ve sürdürülebilirlik sağlanabilmektedir. Karar alma sürecinde ya da alınan kararların etkililiğinin incelenmesinde sistemdeki ana aktörlerden (öğrenci, öğretmen, eğitim lideri, okul ve eğitim sisteminin bütünü) farklı düzeylerde veri toplanarak, bu verilerin birbiriyle ilişkisi üzerinden eşitlikçi ve adil bir düzleme indirgenmiş veri incelemesi gerçekleştirilmesi, sistemi sürekli izlenebilir ve sürdürülebilir kılmaktadır. Bu verilerin sonuçları, ölçme ve değerlendirmenin öğrenci, öğretmen, eğitim yöneticisi ve eğitim kurumları nezdinde ayrı ayrı ele alınmalıdır.

Etkin bir izleme, ölçme ve değerlendirme sistemi kurulması; yerinde, anlık ya da uzun süreli, verimli ve etkili yönlendirmeler sağlayacak nitelikte kendi yapısal durumlarına özgü kararları kendilerinin alabildiği özerk okulların veya bu hususta yetki, inisiyatif ve sorumluluk verilmiş okul yönetimlerinin varlığını gerektirir.

Öğrencilere yönelik ölçme, değerlendirme süreçleri, öğrencilerin beceri ve yeterlik ekseninde akademik gelişimlerini takip etmek, öğrencilere öğrenim kademeleri süresince müdahalelerde bulunmak ve de öğrencilerin yetenekleri, bireysel özellikleri, gelişim alanları, güçlü ve gelişime açık yönlerinin tanımlanması, izlenmesi ve bu farklılıkları ve yetenekleri doğrultusunda öğrenimlerinin yönlendirilmesi amacına dönük olmalıdır. Okul içinde öğretmenlerce toplanan veriler üzerinden öğrenci özellik ve yeterlikleri ile okul sistemi bileşenleri esas alınarak, her bir öğrenci için elde edilen ilerleme, bireyin kendi ölçümleri esas alınarak bireysel gelişim izleme ve değerlendirme yapılmalıdır.

Öğretmenlere yönelik ölçme ve değerlendirmenin ana amaçları, öğretmenlerin motivasyonlarını, etkililiklerini, niteliklerini ve mesleki gelişimlerini sürekli desteklemek, desteğe ihtiyaç duyulan alanları tespit ederek hızlı geri bildirim sağlamak ve gelişimlerine yönelik ödüllendirmeleri doğru zamanlama ile yapmak olmalıdır.

- ✓ Öğretmenleri kendi içinde ayrıştıracak, kendi aralarında yarışa zorlayacak, atama, tayin, terfi gibi temel özlük haklarının kullanımını başarı veya başarısızlık tespitlerine indirgeyecek nitelikte değerlendirmelerden kaçınılmalıdır.

Okula yönelik ölçme değerlendirme faaliyetlerinin amaçları, eğitim-öğretim ve yönetim süreçlerinin takibi, geliştirilmesi, eğitim çıktılarının değerlendirilmesi, mevcut durumlarının veriye dayanılarak sergilenmesi ve bu verileri kullanarak sonrasında varmak istedikleri noktaların belirlenmesini kapsamalıdır.

- ✓ Öğrenci, öğretmen ve okula yönelik izleme ve değerlendirme süreçleri birbirlerini besleyen ve destekleyen bir ağ mimarisine sahip olmalıdır.

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Bakanlığın teşkilat yapısına dair hükümlerine göre Teftiş Kurulu Başkanlığının görevleri arasında değişik alanlarda teşkilata ve personele “rehberlik etmek” görevi yer aldığı halde mevcut durumda “teftiş” boyutu öne çıkmakta, bu ise rehberlik faaliyetlerinin askıda kalmasına ve rehberliğin mesleki gelişim ile iribatlandırılmamış olmasına, hesap sorma odaklı bir teftiş kültürünün oluşmasına yol açmaktadır.

Teftiş Kurulu Başkanlığı başta olmak üzere, Bakanlık birimleri arasında rehberlik faaliyetlerinin planlanması ve uygulanması noktasında bir belirsizlik söz konusudur.

Eğitimin denetimi ve eğitim çalışanlarına yönelik rehberlik faaliyetlerinin teftiş sürecinden bağımsız olarak düzenleme konusu edilmesi gerekmektedir. Eğitim faaliyetlerine ilişkin rehberliği kimin nasıl yapacağı, rehberliğin kapsamı ve usulü hususu düzenlemeye muhtaçtır. Nitekim Eğitim-Bir-Sen tarafından 2004 yılında gerçekleştirilen toplam 9.790 öğretmen üzerinde yüz yüze anket tekniği uygulanarak tüm Türkiye’de yapılan Öğretmen Sorunları Araştırmasına göre; öğretmenlerin %91,7’si teftiş sisteminin rehberlik esasına göre yeniden yapılandırılması gerektiğini, %84,5’i teftiş sisteminin doğru işlemediğini düşünmektedirler.

Bu durum teftiş odaklı bir denetim sisteminin kabullenilmediği gibi somut bir faydasının ve mesleki katkısının da olmadığını ortaya koymaktadır. Bu itibarla rehberlik hizmetlerinin öne çıkarıldığı; inceleme ve soruşturma görevlerinin muhakkik görevlendirmesi suretiyle tecrübesi ve bilgi birikimi olan eğitim uzmanları/maarif müfettişleri ve/veya okul müdürleri aracılığıyla yürütülmesini sağlayan; diğer taraftan eğitim uzmanları/maarif müfettişleri, başöğretmen, uzman öğretmen ve meslekte uzun yıllar tecrübe birikimi elde etmiş öğretmenler arasından hizmet içi eğitim programları yoluyla, meslektaşlarına rehberlik edecek uzmanlar yetiştirerek, rehberlik hizmetlerinin yürütülmesini sağlayacak bir düzenleme gereklidir.

Diğer taraftan teftiş sürecine ilişkin olarak inceleme ve soruşturmanın ne şekilde gerçekleştirildiği müfettiş/muhakkikin yetkileri, yetkilerinin sınırları, soruşturulanın hak ve yetkileri, inceleme ve soruşturma prosedürleri, usuli işlemler vb. konularda açık bir düzenlemeye ihtiyaç vardır. şu an muhakkiklik görevi çoğunlukla okul yöneticileri tarafından gerçekleştirilmekte, bu da, asli görevlerini ihmal etmelerine neden olduğu gibi, herhangi bir ücret de verilmemekte hatta bazı mağduriyetlere sebebiyet vermektedir. Son yasal düzenlemelerle özellikle kadro boyutuyla yapılan değişiklikler, teftiş sorununa çözüm üretmemiştir. İllerde atıl durumda bekleyen çok sayıda müfettişin yanında bakanlık merkez teşkilatı ağır iş yükü altında bulunmaktadır.

Bu nedenle, teftiş mekanizmasının denetim ve rehberlik boyutu yanında kadro boyutuyla da yeniden ele alınması gereklidir.

EĞİTİMİMİZDE KÜLTÜR, SANAT VE SPOR ETKİNLİKLERİNE NASIL YER VERMELİYİZ?

Öğrenci ve öğretmenlerimiz için ders dışı aktiviteler, uğraş ve sosyal faaliyetler nasıl düzenlenmelidir?

Öğrencilerimizin yerel, ulusal veya uluslararası sanat, kültür ve sportif faaliyetlere ilgisini arttırmaya yönelik hangi çalışmalarını yapmalıyız?

Eğitim, sadece müfredatın uygulanarak ders kitaplarındaki bilgilerin öğrencilere aktarılması, ders hedeflerinin öğrencide bilgi ve davranış haline getirilmesi süreci değildir. Eğitim, daha karmaşık, geniş ve çeşitli öğrenme aşamalarını da içine alan çok yönlü, uzun bir süreçtir. Okullarda öğretim faaliyetleriyle öğrencilere akademik donanımlar kazandırılırken, onların sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimlerini destekleyecek çeşitli eğitim programları da uygulanmalıdır. Dolayısıyla sınıf içinde verilen eğitim ve öğretimin haricinde öğrencilerde oluşturulması arzu edilen davranış değişikliği veya davranışlar farklı yollarla da sağlanabilir. Sosyal etkinlikler olarak da ifade edilen kültür, sanat ve spor etkinlikleri, bu farklı yollardan bazılarıdır.

Dünyada eğitim, öğrencinin genel gelişimini daha iyi okuyup ve bu gelişimine daha fazla vurgu yapabilen bir yaklaşıma doğru hareket etmektedir. Bu eğitim yaklaşımında ise sosyal, duygusal ve bilişsel beceriler daha ön plana çıkmaktadır. İşte bu sosyal, duygusal ve bilişsel beceriler öğrencilere kültür, sanat ve sportif etkinlikler vasıtasıyla aktarılabilmektedir. Öğrencilere yönelik kültür, sanat ve sportif etkinlikler sadece bilgi, görsel veya beden eğitimi olarak algılanmamalı, bireyin bilişsel, duygusal ve sosyal boyutlarına katkısı göz ardı edilmemelidir. Öğrenciler tarafından yapılan kültür, sanat ve sportif etkinliklerin; hareket kabiliyeti, sorumluluk alma, yaratıcı olma, kendine güveni sağlama, performans, macera, oyun, sağlık ve zindelik ile toplumsal özellikleri geliştirme amacı bulunmaktadır. Bu bakımdan okul ortamında gerçekleştirilen sosyal etkinlikler öğrencilerin gelişimi, kendilerini ifade etmeleri ve öğrenmelerini kolaylaştırması açısından önem arz etmektedir.

Yapılan birçok araştırmada sosyal etkinliklerin, öğrencilerin okul başarısında etkisi olduğu ortaya çıkmıştır. Bu yüzden öğrencilerin sosyal etkinliklere en az derslere verdiği kadar önem vermesi gerekmektedir.

Sosyal etkinliğin önündeki en önemli engel, öğrenciler için en önemli işin sınavlara hazırlık olduğuna inanan paydaşların sosyal aktivitelere karşı ilgisiz kalmalarıdır. Sosyal aktivitelerin bazı veli, öğretmen ve okul yöneticileri arasında zaman kaybı olarak görülmesi söz konusu olabilmektedir. Öğretmen ve idareciler başta olmak üzere velilerin de sosyal etkinlik çalışmalarının öğrenciler için çok önemli olduğuna inanmaları ve bunu fark etmeleri gerekmektedir. Bu nedenle ailelere düşen en önemli görev çocuklarını sadece sınavdan sınava koşturan birisi olarak görmeleri değil onların zevk alacağı sosyal etkinliklere de vakit ayırması için onlara imkân tanımalarıdır.

Hem öğretmen ve okul yöneticilerinin sosyal etkinlik alanında iyi bir hizmet içi eğitimden geçmeleri hem de velilere yönelik verilecek bilgilendirme eğitimleriyle

birlikte, sosyal etkinliklerin öğrenciler açısından önemine ilişkin farkındalık oluşturmak mümkündür. Buna ilaveten eğitim fakültelerinin öğrenci gelişiminde sosyal etkinliklere ilişkin derslerin de verilmesiyle öğretmen adaylarında mesleğe başlamadan farkındalık oluşturulması gerekmektedir.

Okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve lise öğrencileri gelişim özellikleri açısından farklılık gösterir. Sosyal etkinliklerin öğrencilere hangi yaşta ve ne oranda sunulacağı insanın gelişim özellikleri ile yakından ilişkidir. Dahası okul öncesi ve ilkokul öğrencilerine yönelik düzenlenecek sosyal etkinlikler neticesinde öğrencilerin kazanacağı temel beceriler, ileriki yıllardaki eğitim hayatının temellerini de oluşturacaktır.

Ergenlik dönemini içine alan ortaokul ve lise sürecindeki dönemin olumlu atlatılabilmesi için ise öğrencilerin enerjilerini olumlu bir biçimde kullanacağı sosyal etkinliklere yönlendirilmeleri gerekmektedir. Bu sosyal aktiviteler, öğrencilerin özellikle mesleki kişiliklerinin gelişmesine yardım edecek bilgi, beceri ve alışkanlıkları da kazandıracaktır. Buna ilaveten, öğrencilerin sağlık odaklı bedensel ve sosyal yaşam alışkanlıklarını kazanmalarını, eğilim ve yetenekleri olduğu dallarda yönlendirme ve motive edilmelerini, kültürel sosyal aktiviteler içinde bulunarak yaratıcılıklarını artırmalarını, sosyal ilişkilerinde de özgüven sahibi, güçlü bireyler olmalarını sağlayacaktır.

Sosyal etkinliklerin diğer bir kazanımı ise okulların çevresi ile sıcak iletişim kurmasını, diğer bir ifadeyle öğrenci ve öğretmenlerin çevre, dolayısıyla velilerle kaynaşmasını, çevrenin okulu daha iyi tanımasını sağlayacak ve okula çevrenin her türlü desteğini artıracak olmasıdır. Buna ilaveten sosyal etkinliklere ailelerin de katılımının sağlanması hem öğrencilerin sosyal ve duygusal becerilerinin daha fazla gelişmesine hem de aile ve öğrencilerin aidiyetlik duygularının daha da gelişmesine neden olacaktır.

Türkiye genelinde bazı okullar isimlerini, kurdukları okul spor takımlarıyla, halk oyunları ekibiyle, bilgi yarışma ekibiyle, tiyatro ekibiyle, resim, müzik veya satranç gibi bireysel beceri gerektiren branşlardaki yetenekli öğrencileriyle duyurmakta, ilgili branşlarda dereceler ve şampiyonluklar alarak, hatta uluslararası turnuvalara katılıp Türkiye'yi temsil ederek marka olma yolunda ilerlemektedir. Bu ise okul ortamını, çevresini, öğrencileri ve ailelerini, öğretmen ve yöneticileri birbirine sosyal ve duygusal olarak daha da yakınlaştırıp aidiyet duygularını da en üst seviyeye çıkarmaktadır.

Bu bağlamda okullar sosyal etkinliklerini, okul yöneticileri, öğretmenler, öğrenci ve aileleri de işin içine katarak bir plan ve program çerçevesinde, öğrencilerin

gelişim özelliklerini de dikkate alacak şekilde yapmaları gerekir. Öğrencilerin ailesinde çeşitli branşlarda becerileri veya profesyonelliği olan kişiler tespit edilmeli ve gerekli görüşmeler yapılarak velilerin de başında olacağı sosyal etkinlikler planlanmalıdır.

Öneriler

- ✓ Okulların sosyal etkinliklere yönelik altyapıları geliştirilmeli ve yeni yapılacak okullarda da sosyal etkinliklerin gerçekleştirilebileceği spor salonu, çok amaçlı tiyatro düzeni salon, etkinlik salonu gibi alanlar oluşturulmalıdır.
- ✓ Göreve yeni atanan öğretmenlere ve ihtiyaç hâlinde diğer öğretmenler ile okul yöneticilerine, sosyal etkinlikler konusunda seminerler ve kurslar verilmelidir. Buna ilaveten veli toplantılarında sosyal etkinliğin öneminden bahsedilmeli ve velilerde farkındalık oluşturulmalıdır.
- ✓ Eğitim fakültelerinde, öğrenci gelişiminde sosyal etkinliklere yönelik dersler verilmelidir.
- ✓ Öğrencilerin gelişim özelliklerine ve seviyesine uygun, isteyerek yapacakları sosyal aktiviteler paydaşlarla birlikte seçilmelidir.
- ✓ Sosyal etkinliklerin planlanması, okul yöneticileri, öğretmen, öğrenci ve ailelerin ortak görüşlerine göre eğitim-öğretim yılı başlangıcında yapılmalıdır.
- ✓ Sosyal etkinlik çalışmaları okul yöneticileri tarafından sürekli denetlenmeli ve süreç içerisinde öğrencinin yararına olacak şekilde yönlendirme yapılmalıdır.
- ✓ Okul yöneticileri, sosyal etkinliklerin yapılabilmesi için okulda gerekli şartları sağlamalıdır.
- ✓ Sosyal etkinlikler uygulamaya dönük olmalı ve özellikle öğrencilerin aktif katılımının sağlanacağı şekilde planlanmalı, aynı zamanda ödüllendirme sistemi de olmalıdır.
- ✓ Fiziki imkânları müsait okullar, salon sporlarına yönelik branşlarda okul takımları, halk oyunları takımları, tiyatro ekibi gibi takımlar kurmalı ve bu takımların yerel ve ulusal düzeyde turnuvalara katılmaları sağlanmalıdır.
- ✓ Bireysel olarak sosyal etkinliklerde ön plana çıkan veya bireysel yeteneği olan kişilerin ilgili branşlarda yerel veya ulusal düzeyde yarışmalara, turnuvalara katılmaları sağlanmalıdır.

- ✓ Takım veya bireysel branşlarda yarışmalara katılacaklara eğitim, çalışma veya antrenman konusunda, o branşlarda bilgi ve birikimi olan ailelerden ve beden eğitimi öğretmenlerinden yararlanılmalıdır.
- ✓ Gerek duyulduğunda ise Gençlik ve Spor Bakanlığı, Halk Eğitim Merkezleri ve benzeri kurumlarla protokoller yapılarak ilgili branşlarda ilgili öğretmenlere sertifikalı eğitimler, antrenörlük eğitimleri verdirilerek, öğretmenlerin donanımları artırılmalıdır. Örneğın, MEB, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Basketbol Federasyonu arasında imzalanan “Basketbol Saha Projesi” iş birliğı protokolü gibi.

2023'e DOĞRU

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ

BULMA KONFERANSI VE ÇALIŞTAYI ÖNERİLER

Günümüzde odaklanmamız gereken Şey, sağlıklı bir zeminde tartışılması ve oluşturulması gereken bir eğitim felsefesi ve bu felsefeye ilişkin kapsamlı bir teorik arka plan, bir eğitim sistemi geliştirme stratejisi ve bu stratejiyi hayata geçirmemize imkân verecek yöntem ve teknikler konusunda ciddi ve kararlı bir yol haritası belirlemektir.

Yapılması ve başarılması gereken, "insan odaklı" bir felsefi paradigmayı referans olarak eğitim politikaları üretmek, öğretim programları oluşturmak, eğitim kurumları tasarlamak, eğitimci/eğitim lideri yetiştirmek ve nihayetinde bunların birbiriyle uyumlu işleyişini mümkün kılacak bir sistem inşa etmektir.

EĞİTİM-BİR-SEN (EĞİTİMCİLER BİRLİĞİ SENDİKASI) GENEL MERKEZİ

www.ebs.org.tr